

Tiskovina ■ Postnina plačana pri pošti 64290 Trzin

1

P.n.

Koroška osrednja knjižnica

"dr. France Sušnik"

Na gradu 1

2390-Ravne na Koroškem - SLO

SLOVENSKI VESTNIK, Tarviserstr. 16, A-9020 Celovec

Celovec • petek • 4. januar 2002

štev. 1 (3150) • letnik 57 • cena 1,46 evra

POPAČENA GESLA V PODJUNI IN LABOTSKI DOLINI

Tik pred novim leto se je na dvojezičnih krajevnih napisih v Šmihelu, Bistrici, Štebnu in Konovecah pojavil napis »VIVA SLOVENJA«. Doslej neznani storilci so besedilo napisali s črnim lakom, pri tem pa so uporabili izdelane šablone. Napis je namreč na vseh pomazanih tablah isti.

Po opazovanjih domačinov, predvsem novinarja, ki je zaposlen pri enem od slovenskih koroških medijev, je mazaška akcija po vsej verjetnosti bila izvedena v soboto 30. decembra 2001 med 21.45 in 22.30 uro. Novinarski kolega pravi, da je v tem časovnem okviru opazil »bel avtomobil (karavan), ki se mi je zaradi zadržanja zdel sumljiv. V avtomobilu z velikovško registracijo sta sedeli dve osebi«.

Šele na silvestrovo zjutraj, 31. decembra 2001 so ljudje opazili pomazane table in to prijavili žandarmeriji. Njej je kolega posredoval svoja opažanja.

Ceprav je bila dan po odkritju mazaška akcija v središču poročanja, pa je zanimanje zanj zelo naglo uplahlilo. Varnostni organi izjavljajo, da storilce oz. storilca še iščejo, več pa medtem ni pricurljalo na dan.

Pri tem pa je treba upoštevati, da so storilci zapustili jasne sledove. To bi bil napis »VIVA SLOVENJA«, ki je že sam posebi zgovoren element pri odkrivanju storilcev. Beseda »Vi-

va« ni običajna v tem kraju, »Slovenijo« pa v slovenščini še vedno pišemo z »ij« in ne kot v tem primeru brez »i«-ja.

Storilec ali storilci so se po vsej verjetnosti prevažali v belem osebem avtomobilu/ karavanu. Nadalje imajo varnostni organi menda profil gum in odtis podplatov čevljev možnih storilcev. Nadalje bi pač bilo treba pregle-

dati okoli 140 vozil, ki pridejo v poštev. Zanimiva je tudi razporeditev pomazanih tabel. Štiri (dve v Šmihelu in dve v Štebnu) stojijo ob glavni cesti, tri (ena v Šmihelu, ena na Bistrici in ena v Konovecah) pa na stranski (občinski) cesti. Pri tem je treba izhajati iz tega, da storilci kraj in pa potek cest dobro poznajo.

Nadaljevanje na 2. stran

Pomazane oziroma popisane krajevne table na južnem Koroškem naj bi spet razburile prebivalstvo. Se bomo pustili provocirati?

PREBLISK

Tako se je reklo pri slavnih Butalcih izpod peresa Frana Milčinskega. Tega izreka sem se spomnila ob mnogih pismih bralcev, ki imajo za temo nedavno razsodbo ustavnega sodišča glede dvojezičnih tabel. Naj še toliko govorimo o sožitju, če nas sosed, s katerim si takorekoč celo delimo stanovanje, ne pozna, je že hudo. Naj gredo domov (???)!!!, grozi slovenizacija (ojejje), nimajo pravice do tabel, ker jih je samo še za prgišče, zaostrovalci (Scharfmacher) in zastrupljevalci mirnega vzdušja (na britofu je najbolj mirno) in tako naprej.

Hudo je predvsem, ker očitno naš večinski sosed večinsko pojma nima o narodni skupnosti Slovencev, ker ne pozna

najosnovnejših podatkov o tej skupnosti, ker ve približno toliko, kolikor zvedo iz dnevnega časopisja ali pa še toliko ne, ker vzamejo demagoške in politične izjave nekaterih koroških politikov za sveto resnico.

**Če sam ne znam,
bom pa druge učil**

Tako je čista vsakdanjost, da mnogi celo verjamejo v svojo lastno zapostavljenost, samo zato ker Slovenci so. Na Koroškem namreč. In vsi bivši in sedanjí deželni politiki nosijo največji del krivde, saj so skozi zgodovino zamudili, če ne že preprečili to, da bi večina poznala manjšino. S. W.

VIŠJA ŠOLA ZA GOSPODARSKE POKLICE

v Šentpetru
pri Šentjakobu
v Rožu

oziroma njeni maturantje
vabijo na

MATURANTSKI PLES

v petek, 11. januarja 2002,
ob 20. uri
v kulturni dom v Šentjakobu

Za ples igrata Trio Drava
in 4 Roses

Prisrčno vabljeni!

SPD DANICA

vabi na

NOVOLETNI KONCERT

v nedeljo,
6. januarja 2002,
ob 14.30

v kulturni dom
v Šentprimozu v Podjuni

Sodelujejo:

- MePZ »Danica«,
- zbor »Korenine Danice«,
- MePZ »Foltej Hartman«

Prisrčno vabljeni!

SLOVENIJA

Povišanje cen za naftne derivate

Začetkom novega leta so se v Sloveniji povišale cene za naftne derivate in nove cene veljajo že na vseh bencinskih črpalkah. Za najbolj prodajani, neosvinčeni 95-oktanski bencin je po novem treba odšteti 156,6 tolarja, za neosvinčeni 98-oktanski motorni bencin 175,2 tolarja, za neosvinčeni 91-oktanski bencin pa 165,1 tolarja. Cena vseh omenjenih bencinov se je torej zvišala za 0,9 odstotka. Liter plinskega olja pa po novem stane 146,3 tolarja, liter ekstra lahkega kurilnega olja pa 78,50 tolarja, kar pomeni 0,8 odstotno podražitev omenjenih dveh naftnih derivatov.

Za lažje poračunavanje, tečaj med evrom in tolarjem: 1 evro je 221,73 tolarja. (sta)

UPB Senjanž
Kulturni dom
v Rožu / St. Johann im Rosental

**NOVOLETNI KONCERT
NEUJAHRSKONZERT**

19. 01. 2002 - 19.30 - k & k
Senjanž v Rožu/St. Johann im Rosental

ŠENTJANŠKI TAMBURAŠI
ŠMIELSKI KVINTET
VOKALNA SKUPINA SLOVENJI PLAJBERK
UČENCI GLASBENE ŠOLE
MEŠANI PEVSKI ZBOR »RUTE«

KOMENTAR

■ **Eskalacija, ki jo forsira deželni glavar glede odločitve ustavnega sodišča v zadevi dvojezičnih topografskih napisov, je zelo nevarna, saj postavlja pod vprašaj bistven steber pravne države, namreč ustavno sodišče. Nadalje taka eskalacija sproža iracionalne emocije, ki nikakor ne prispevajo k racionalni razpravi. Človek bi mislil, da smo se vsi skupaj kaj naučili iz balkanske tragedije, ki se je začela prav s kršenjem ustavnih določil.**

V zadevi dvojezičnih topografskih napisov sem se vedno izrekal za to, da je treba delovati v dve smeri: na eni strani ustvarjati pozitivno vzdušje za jezikovno-kulturno raznolikost in na drugi strani uveljavljati pravno državo.

Na Gradiščanskem so to vse stranke (torej tudi svobodnjaška) storile in so ustvarile pri ljudeh pozitivno vzdušje, tako da uveljavitev pravne države na področju dvojezičnih topografskih napisov ni bil problem. Ureditev dvojezičnih topografskih napisov leta 2000 ustreza več ali manj tudi predstavam predstavnikov tamkajšnjih manjšin.

Zakaj je to torej na Koroškem problem? Ne verjamem, da bi v času evropskega integracijskega procesa dejansko bila takšna čustva prisotna med ljudmi na Koroškem. Danes sprejemamo evropske norme in evropska zveza je še posebej mirovna zveza, ki ima jasno določene mehanizme za razreševanje konfliktov med posameznimi članicami. Danes govoriti o nevarnosti »slovenizacije« je čisti absurd.

Bistvo je, da spet nekdo skuša to vprašanje instrumentalizirati za strankarsko-politične interese. Dejstvo je, da so svobodnjaki zadnje volitve izgubili, nadalje je dejstvo, da je Koroška po vseh gospodarskih indikatorjih slej ko prej za Gradiščansko in se ta razkorak celo večja. Zato je utemeljen sum, da gre pri vprašanju dvojezičnih topografskih napisov bolj za to,

kako zanetiti emocije pred občinskimi volitvami, ki bodo naslednjo pomlad. Da bo pri tem razbitega veliko porcelana, iniciatorjev te kampanje očitno ne moti.

To so torej ozadja, ki jih je treba videti. Na drugi strani pa je treba videti tudi vse ostale okoliščine: z ratifikacijo okvirne konvencije za zaščito narodnih manjšin in evropske listine regionalnih in manjšinskih jezikov Sveta Evrope se je Avstrija obvezala, da ne bo zmanjševala ravni manjšinske zaščite in bo nasprotno aktivno podpirala avstrijske narodne manjšine. Obe konvenciji predvidevata tudi kontrolni mehanizem, ki lahko posreduje v primeru konfliktov. Nadalje je evropska zveza v Nizzi sprejela mehanizme, ki jih lahko sproži v primeru, da posamezna članica krši evropske norme demokracije in pravnega reda.

Skratka, v procesu evropske

Eskalacija zaradi občinskih volitev?

ske integracije dejansko nobena država ni več sama, vse so pod drobnogledom širše skupnosti. Zato gre v našem primeru za to, ali bo Avstrija uveljavila norme pravne države. Seveda pa je tu še dosti prostora za pogajanja. Kajti odločitev ustavnega sodišča, ki je razveljavilo 25-odstotno klavzulo za dvojezične topografske napise, je tudi, da mora biti podlaga za novo ureditev 10-odstotna klavzula ob upoštevanju daljšega obdobja ljudskih štetij. Mimo grede: ustavno sodišče pri svoji presoji ni upoštevalo ljudskega štetja posebne vrste (ugotavljanje manjšine) iz leta 1976, temveč le uradna ljudska štetja od leta 1961 naprej. Tudi zaradi tega torej ugotavljanje manjšine ne pride v poštev in je poleg tega v nasprotju z normami evropske manjšinske zaščite.

dr. Marjan Sturm

Nadaljevanje s 1. strani

Popačena gesla ...

Zanimivo je tudi, da pomazanih tabel tokrat niso takoj očistili, in so napisi bili vidni še v sredo, 2. novembra. Iz uradnih virov je bilo zvedeti, da tabel prej ni bilo možno očistiti, ker so zanje pristojni različni uradi, in dokler se ti ne povežejo med seboj, mora ostati vse po starem.

Mazaška akcija je med prebivalstvom seveda sprožila reakcije, večina ljudi pa meni, da v tem primeru gre za načrtno pro-

vokacijo, ki nemškonalnim krogom v deželi lahko zelo dobro koristi. Ljudje celo menijo, da so ti krogi mazaško akcijo celo sami izvedli ali pa jo naročili oz. ukazali, da bi tako zaostriili vzdušje v deželi in ustvarili vtis slovenske agresije.

Te možnosti ne potrjujejo le navedeni pomisleki, ampak tudi mazaška akcija v Labotski dolini, torej izven dvojezičnega ozemlja. V sredo, 2. januarja 2002 se je namreč na enojezični krajevni tabli v Šentpavlu v Labotski dolini pojavil skrupalast napis »Špavel v Podlavant«. Koroški mediji in varnostni organi, ki pač ne znajo slovensko, so ga označili kot

slovenskega. Dejansko pa je to popačenka, kajti tako »Špavel« kot »Podlavant« sta fantazijski imeni in v imeniku slovenskih krajevnih napisov na Koroškem ne obstajata. Za zaostrovanje vzdušja pa očitno zadoščata.

Predsednik NSKS Bernard Sadovnik je najnovejšo, politično motivirano mazaško akcijo na dvojezičnih tablah najostreje obsodil in varnostne organe pozval, naj podvzamejo vse, da izsledijo storilce. Prebivalstvo v prizadetih dvojezičnih občinah da si ne želi nič bolj kot harmoničnega sožitja in pozitivnega gospodarskega razvoja južnokoroške regije.

Franc Wakounig

RAZSODBA USTAVNEGA SODIŠČA

CAN sprožil pravni postopek proti glavarju

Ena od posledic razsodbe ustavnega sodišča v zadevi postavitve dvojezičnih krajevnih napisov je ta, da se spor vse bolj prenaša na sodnijsko plat. Mag. Rudi Vouk je najavil, da bo deželnega glavarja Haiderja tožil radi žaljenja časti, ker ga je imenoval netilca in podžigalca. Hkrati pa je najavil možnost pravnega postopka proti deželnemu glavarju, ker je razsodbo

sodišča imenoval pustno šalo in je s tem žalil ugled državne instance.

Še pred božičem je Center avstrijskih narodnih skupnosti (CAN) pri državnem tožilstvu vložil navedbo dejanskega stanja (Sachverhaltsdarstellung), v kateri navaja pet točk, ki za doščajo za pravni postopek proti deželnemu glavarju.

Prva točka je žaljenje ustavnega sodišča. Nadalje CAN očita deželnemu glavarju, da je pozival prebivalstvo k splošni neposlušnosti proti ustavnim določilom člena 7 Avstrijske državne pogodbe, ker je dejal, da teh določil ne bo izpolnil. V tretji točki CAN zahteva postopek zaradi državi sovražne-

ga nastrojenja, v četrti CAN deželnemu glavarju očitava smešenje slovenske narodne skupnosti ter odvzem njenih pravic. Slednjič pa CAN sprašuje, ali ni prav zaradi Haiderjevih izjav celo treba sprožiti postopek proti organizaciji, katere član da je. Pri tem se CAN sklicuje na člen 7 ADP, ki prepoveduje delovanje organizacij, ki so usmerjene proti manjšini in njenim pravicam.

Deželni glavar je na poseg Centra avstrijskih narodnih skupnosti reagiral izredno žolčno. Centrovega koraka tudi predsednik NSKS Bernard Sadovnik ni bil kaj vesel in ga je smiselno označil kot neproduktivno ravnanje. Franc Wakounig

TOŽBA PROTI ADAMOVICHU

Haider se sklicuje na slovenske medije

Takoj po razsodbi ustavnega sodišča je deželni glavar Haider sprožil masiven napad na predsednika sodišča dr. Ludwiga Adamovicha in mu očital med drugim, da se je o vsebini razsodbe sicer pogovarjal s predsednikom Republike Slovenije Milanom Kučanom, ne pa z njim oz. s člani koroške deželne vlade, čeprav so to želeli.

Pri svojih napadih na Adamovicha se Haider sklicuje na poročanje slovenskih medijev o Kučanovem obisku novembra na Dunaju. Pri tem posebej omenja prav Naš tednik, glasilo Narodnega sveta koroških Slovencev. Predvsem pasaja »Kako resno Kučan jemlje prizadevanja narodne skupnosti, je dokazal, tudi v pogovoru s predsednikom ustavnega sodišča Adamovichem. Bil je, predvsem tudi po zaslugi odvetnika Rudija Vouka-v podornosti informiran o vsebini pritožb in z njimi povezanimi pravnimi vidiki. Tako se je lahko razvil med njim in predsednikom ustavnega sodišča pogovor na nadvisoki strokovni ravni« (NT 9. 11. 2001, str. 2) je zanj zadošten dokaz, da sta se Kučan in Adamovich pogovarjala o razsodbi glede dvojezičnih tabel.

Pri tem pa je treba povedati, da ne urednik Janko Kulmesch ne omenjeni Rudi Vouk nista bila navzoča pri pogovoru med

Adamovichem in Kučanom, ki sta oba soglasno zanikala, da bi se o tej tematiki pogovarjala. Vsebinska njunega pogovora da so bili predvsem pravni vidiki pridruženja h EU. V informacijo še to, da je Kučan po izobrazbi pravnik.

Kakor že, Haider je 21. decembra 2001 pri podpredsedniku ustavnega sodišča dr. Korinek vložil pritožbo zoper predsednika ustavnega sodišča dr. Ludwiga Adamovicha. Obtožba obsega osem strani in 13 prilog, in se v glavnem opira na pročanje slovenskih in avstrijskih časopisov »Večer«, »profil«, »Kurier«, »Naš tednik« in APA (Avstrijska tiskovna agencija). Haider trdi, da je srečanje med Adamovichem in Kučanom bilo še posebej neokusno, ker se tuj predsednik nima kaj vmešavati v to, kako naj v Avstriji udejanijo razsodbe najvišjega sodišča. Zato Adamovichu očita, da je govoril neresnico.

V tožbi pa Haider tudi trdi, da je Narodni svet grozil uredniku Janku Kulmeschu z odpustitivijo, če svojega poročila naknadno ne bi hotel popraviti.

Janko Kulmesch, ki pri Našem tedniku opravlja funkcijo glavnega urednika, je v pogovoru s Slovenskim vestnikom odločno zanikal, da bi ga kdorkoli v tej zadevi postavil

pod pritisk. »Ta trditve sploh ne drži«. Sploh pa je v sredo, 2. januarja 2002 prvič, in to iz časopisa, zvedel, da naj bi bil žrtev pritiska. Njemu je docela nejasno, odkod Haiderju ta informacija. Od njega je prav gotovo nima, kajti »jaz osebno se z njim nikoli in nikdar nisem pogovarjal o razsodbi ustavnega sodišča in o srečanju med Adamovichem ter Kučanom. Vrh tega sem se z Haiderjem zadnjič pogovarjal, ko sem z njim imel daljši intervju. Tudi s kom drugim iz koroške deželne vlade se nisem menil o tej tematiki«, pravi Janko Kulmesch.

Želo nezaupanja

Glede poročanja v Našem tedniku o Kučanovem obisku na Dunaju in o njegovem pogovoru z Adamovichem pa Kulmesch ugotavlja, da je predvsem imel v mislih »strokovno razpravo v nadrejenem smislu, ki pa seveda sploh ni bila vezana na razsodbo ustavnega sodišča«. Če bi se o njej pogovarjala, bi to »tudi zapisal«. Prav zato da je že pred dnevi pojasnil.

Očitno je Haiderju s trditvijo o pritisku na Janko Kulmescha uspelo vnesti želo neenotnosti in nezaupanja v sam vrh Narodnega sveta. Predsednik Sadovnik v dnevniku »Kleine Zeitung« celo govori o izdajstvu v lastnih vrstah. Franc Wakounig

Ta tabla nikogar ne moti

Politische Krise zum Jahreswechsel 2001/2002. Wieder einmal Bunkerstimmung in Kärnten. Erinnerungen an den historischen Abwehrkampf werden wachgerufen, durch den Landeshauptmann höchstpersönlich. Seiner Ansicht nach droht die »Revision der Volksabstimmung von 1920« durch ein »unsinniges Urteil« des Verfassungsgerichtshofs (VfGH) über zusätzliche zweisprachige topografische Aufschriften.

Also Abwehrkampfstimmung wie zu Beginn des vorigen Jahrhunderts und wie immer, wenn es um Ansprüche der slowenischen Minderheit geht. »Slowenisch-Kärnten« steht angeblich wieder einmal vor der Tür, jetzt jedoch zu Beginn des 21. Jahrhunderts. Wieder einmal versteht der Rest der Welt nicht die Gefahr der »Slowenisierung« durch zweisprachige Ortstafeln. Die »Einheit Kärntens« ist in Gefahr und die Gefahr geht von einem Urteilspruch aus, der eine Ortstafelregelung von außen dem Lande aufgezwungen werden soll. So sehen es jedenfalls alle drei im Kärntner Landtag vertretenen Parteien. Endlich haben Kärntner Heimatdienst (KHD) und Dreiparteienpakt wieder eine Funktion: Schutz der deutsch-kärntner Mehrheit vor der slowenischen Minderheit, Kampf für die Gleichstellung der Mehrheit mit der (privilegierten) Minderheit.

Bezüglich des Urteils des Höchstgerichts in der Sache »neue Ortstafeln« verspricht der Landeshauptmann, »keinen Millimeter« nachzugeben, das heißt, keine einzige neue zweisprachige Ortstafel aufzustellen, den Urteilspruch des Höchstgerichts zu ignorieren und gegebenenfalls auch ein Amtsenthebungsverfahren gegen ihn zu riskieren. Im Kampf gegen den »Richterstaat« – gemeint ist die demokratische Republik Österreich bzw. der verfassungskonforme Rechtsstaat – und beim »Marsch gegen Wien« hat der Landeshauptmann bewährte Verbündete: die »überparteilichen« deutsch-nationalen Vorfeldorganisationen, die sich dem permanenten Abwehrkampf und Heimatschutz verschrieben haben.

Die Kärntner Medien reagieren aufgeregt und geben der »empörten Volksstimme« in langen Leserbriefseiten ausreichend Raum. »Die Kärntner Volksstimme grollt«, so interpretiert die Kärntner Kronen-Zeitung die selbst inszenierte Stimmungsmache. Dabei wiederholt sich nur etwas, das in Kärnten schon x-mal durchgezerrt wurde: Kärnten versucht Profil zu gewinnen durch Rekurs auf jene Vergangenheit, die angeblich dem Land seine »Identität« verleiht. Seit über 80 Jahren ruht die diesbezügliche Landespolitik auf den vier Fundamenten der »Kärntner Einheit«: Abstimmung der Mehrheit über die Minderheit, Assimilationszwang für die »Fremden in der Heimat«, Ab-

wehrkampf gegen Sprache und Kultur der Minderheit, Verachtung für die »Mischkultur« multikultureller Gesellschaften.

Die Einstellungen und Aussagen des Kärntner Landeshauptmannes zur NS-Vergangenheit, zur österreichischen Nation, zum parlamentarischen System, zum Rechtsstaat und zur unabhängigen Justiz sind hinlänglich bekannt. Was er von Europa und von der Osterweiterung hält, sollte auch der Minderheit bekannt sein. Weshalb er dennoch den »Dialog« mit der slowenischen Volksgruppe aufnahm und weshalb er diesen bis zur öffentlichen Umarmung zelebrierte, hatte offenkundig andere Hintergründe als seine Vorliebe für Minderheitenschutz und Menschenrechte. Dafür, dass die Fassade der Kärntner Minderheitenpolitik jetzt auf so schäbige Weise abgebröckelt ist, werden andere verantwort-

»braven« Kärntner Slowenen gewinnen. Smolle durfte sich damit brüsten, er habe die Wende von der Konfrontationspolitik zur Kompromiss- und Dialogpolitik eingeleitet. Die Kärntner Politiker, die im Grunde genau dasselbe für sich beanspruchten (Haider allen voran), taten alles dazu, Smolle in diesem Glauben zu belassen. Die Realität war allerdings weniger heroisch, weil viel banaler: In Wirklichkeit war der Abgeordnete Smolle in der subjektiven Überzeugung, sich und den Kärntner Slowenen im Nationalrat ein Denkmal zu setzen, am glatten Parkett des Wiener Parlaments ausgerutscht und in der Schulfrage »umgefallen«. Er hatte schlicht und einfach dem Druck der Kärntner Dreiparteieneinigkeit nachgegeben und dem Kärntner Schultrennungsmodell zugestimmt.

Der Jubel der Deutschnationalen

wurden per Handschlag von LH Haider und KHD-Obmann Feldner eingeladen, den Gerichtsweg zu verlassen, den Staatsvertrag als »erfüllt« anzusehen, die Instanzen des Rechtsstaates nicht mehr in die Pflicht zu nehmen, um schließlich auch auf die Durchsetzung ihrer Rechte und Hauptinteressen ganz zu verzichten.

Minderheitenpolitik wurde auf diesem Weg ein leicht handhabbares Instrument in den Händen deutschnationaler Dialogpolitiker; und die Minderheitenfunktionäre erwiesen sich rasch als anpassungs- und lernfähige Partner. Einmal als Dialog-Verhandlungspartner akzeptiert, einigten sie sich mit dem Obmann des Kärntner Vereins »Heimatsdienst« in der Kindergartenfrage; sie verhandelten mit der FPÖ und verbrüderten sich mit Jörg Haider in der Förderungs politik; sie beteiligten

»Handschlagfinale« (so die Kleine Zeitung) mit Haider abgelichtet.

Es ist ein Wunder, dass dieses vordergründige Idyll so lange gehalten hat. Um so heftiger musste der Krach sein, mit dem jetzt die Fassade in sich zusammenbrach. Die Fassade wurde nämlich nur dadurch aufrecht erhalten, dass die Slowenenführung jede Niederlage, die ihr die Kärntner Landespolitik bislang zufügte, nicht nur generös »wegsteckte« sondern mit einer Reduzierung ihrer Forderungen quittierte – von den nicht aufgestellten zweisprachigen Ortstafeln und dem nicht durchgesetzten Verbot des KHD über die Demontage der gemeinsamen zweisprachigen Schule und der vergeblich geforderten zweisprachigen Schulleitung bis zur nicht eingelösten politischen Partizipation im Landtag.

Durch ein einseitiges Still-

ENDE ODER WENDE.

Minderheitenpolitik in Kärnten

Dr. Peter Gstettner je profesor na univerzi v Celovcu, avtor številnih publikacij in dober poznavalec manjšinske politike na Koroškem. Med drugim je tudi iniciator in organizator spominskih obeležij za ljubeljsko koncentracijsko taborišče. Prispevek tokrat objavljamo v nemškem izvirniku.

lich gemacht. Ein Sündenbock musste gesucht werden. Haider hat ihn schon gefunden, mehrere sogar: der oberste Verfassungsrichter Ludwig Adamovich (seine Absetzung wird von Haider verlangt), der slowenische Staatspräsident Milan Kučan (er soll ein »Altkommunist« sein; das sagt wohl alles!) und der Rechtsanwalt Rudi Vouk, der mit seinem Beschwerdefall gegen die Verbindlichkeit der einsprachigen Ortstafel St. Kanzian das VfGH-Urteil erwirkte (Haider: diesen »Heißsporn« müssen die Slowenenvertreter sofort zurückzupfeifen).

Lange Zeit schien es gut zu gehen, das taktische Spiel mit dem »Dialog« zwischen den Kleinen und Ohnmächtigen (der slowenischen Minderheit in Kärnten) und den großen Mächtigen, die sich die Partner des Dialogs aussuchen und die auch die Regeln des Dialogs bestimmen können. Seit 1988 buhlten die Minderheitenvertreter um die Gunst, an den »runden Tischen« der Mächtigen ein Wörtchen mitreden zu dürfen. Ein verständliches Begehren. Wenn die Minderheit schon nicht an den Futtertrögen der Herrschenden mit naschen darf, so will sie zumindest Aufmerksamkeit und Beachtung – nicht unbedingt für ihre Sprache, Kultur und Geschichte; auf jeden Fall aber für ihre Funktionäre.

1988 konnte Karel Smolle diese Aufmerksamkeit erstmals im großen Stil, wenn auch nur für kurze Zeit, für sich und die

nalen in Kärnten war ihm gewiss. Smolles Zustimmung zum Kärntner Trennungsmodell verbuchte Haider als FPÖ-Abwehrkampf gegen die zweisprachige Schule und als weiteren Schritt in der endgültigen »Minderheitenschulung«. Smolles »Dialogpolitik« sollte fortgesetzt werden, sagten alle, da es offenbar ein leichtes Spiel war, den »Grünen« Minderheitenvertreter durch Versprechungen und Zusagen über den Verhandlungstisch zu ziehen.

Schlimmer noch als die Demontage der letzten Reste der gemeinsamen Schule waren die Folgen dieser Politik: Die Minderheitenfunktionäre waren – auch ohne den Abgeordneten Karel Smolle, der bald darauf in der politischen Versenkung verschwand – kompromittiert; sie waren jetzt für alles zu haben. Unter dem »Dialogangebot« konnte ihnen alles verkauft werden, jeder Rückschritt als Fortschritt, jeder Nachteil als Vorteil, ein Verzicht als Entgegenkommen, Abstriche als Gewinn, Kärntner Nationalismus als Weltoffenheit, Rechtspopulismus als Volksverbundenheit, Ethnisierung als Multikulturalität, Chauvinismus als »senza confini«-Haltung usw.

Erst einmal am »runden Tisch« versammelt, waren die Minderheitenvertreter zahm und gefügig. Sie wurden mit dem Versprechen auf noch mehr »Dialog« und ein gutes »Kärntner Klima« geködert; sie

sich an den 10.-Oktober-Feiern und an der Imagepolitik des Landeshauptmannes; sie unterstützten seine Mittelsmänner (wie den obersten Landesbeamten Karl Anderwald) durch Beteiligung an den sog. Volksgruppenkongressen des Landes, durch Kooperation mit Haider's »Volksgruppenbüro« und dem landeseigenem Forschungsinstitut CIFEM, durch Projekte im Rahmen der »Abstimmungsspende 2000« und durch moderates Wohlverhalten beim kritisch prüfenden Blick der EU-14 Staaten auf die Regierungsbeteiligung der fremdenfeindlichen Haider-Partei.

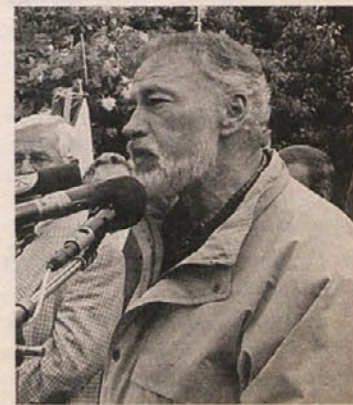
Innerhalb von Kärnten erwarben sich die Minderheitenvertreter dadurch das Image von echten Kärntner Politikern, von »klassen Burschen« eben, mit denen man nicht nur am Biertisch das Du-Wort wechselt. Nach außen entstand das Bild einer befriedeten, konsensbereiten, fügsamen und mit der Landespolitik zufriedenen Volksgruppe.

Die Fraternisierungen der Slowenenvertreter mit Haider, Anderwald, Feldner und anderen »heimattreuen« Politikern wurden entsprechend öffentlichkeitswirksam inszeniert: Von Presse, Rundfunk und Fernsehen wurden die schönsten Momente der »Kärntner Dialogkultur« festgehalten und als bedeutende »Klimaverbesserung« gefeiert. Die Konsens- und Zustimmungsfunktionäre der Volksgruppe wurden beim

halteabkommen hielt die Fassade trotz Misserfolgsserie. So lange sich die Minderheit auf Irrwege der Illusionen abseits von Staatsvertrag und Realpolitik locken ließ, war »Dialog« angesagt: das politische Pokern am Kärntner Basar der begrenzten Möglichkeiten.

Von den Forderungen nach Einlösung von Minderheitenrechten gemäß Artikel 7 des Staatsvertrages (einschließlich des Verbots von minderheitenfeindlichen Organisationen) blieben nur mehr finanziell abzugeltende Wünsche der Minderheit an den Kärntner Landtag bzw. an den Kärntner Landeshauptmann. So verspielten die Minderheitenvertreter unter der Hand den Existenz sichernden Boden des österreichischen Grundgesetzes. Sie begaben sich auf die ausgelegte Leimrute des Kärntner Landeshauptmannes, der seinen »Fang« mit Zuckerbrot und Peitsche dirigierte und zum Faustpfand für seine Politik machte. Die Slowenenvertreter wirkten mit bei der Reduzierung von Rechtsansprüchen, bei der Minimierung von (unbotmäßigen) Wünschen und bei der Umwandlung von einer rechtsstaatlichen Zivilgesellschaft in einen orientalistischen Basar, wo jeder mit jedem um Kosten, Preise, Geschenke, Quoten, Beteiligungen und Anteile handelt.

Der »neue Dialog«, von Karel Smolle erstmals und lautstark propagiert, machte sich

Univ.-Prof. Dr. Peter Gstettner

Nadaljevanje s 3. strani

also für niemanden so bezahlt wie für Jörg Haider. Denn das hatte FPÖ-LH Haider dem SPÖ-LH Wagner voraus: ein deutliches Gefühl für den »Zeitgeist«. Minderheiten nicht ständig zu attackieren und zu drangsalieren, konnte sich bezahlt machen. Die Weltöffentlichkeit sollte erstaunt sein: Seht her, so wird in Kärnten unter einem LH Haider Minderheitenpolitik gemacht! Die Slowenenvertreter geben mir, dem in ganz Europa ausgegrenzten Ausländerfeind und Rechtsextremisten, nicht nur die Hand, sie fressen mir sogar willig aus der Hand und loben meine Politik!

Haider profitierte persönlich davon am meisten, dass er den Minderheitenvertretern Zuwendung und Aufmerksamkeit am »runden Tisch« gewährte. Das Geld, das er für Förderungen bereit stellte, kam ohnehin nicht aus seiner Tasche. Und die meisten Maßnahmen, die in seiner Amtszeit zugunsten der Minderheit umgesetzt wurden (zähneknirschend; wie etwa die Ausweitung des zweisprachigen Unterrichts auf die vierte Schulstufe der Volksschule), wurden in Wien auf Veranlassung des VfGH initiiert.

Das Zuckerbrot, das Geld, das Haider der slowenischen Volksgruppe anbot, machte aber nicht die Peitsche, die Drohung, nicht überflüssig. Noch nie war diese Herrschaftsstrategie so deutlich wie gerade jetzt, nach dem in Kärnten das VfGH-Urteil über die zusätzlichen zweisprachigen Ortstafeln umgesetzt werden soll bzw. muss. Derzeit regiert Haider wieder mehr mit der Peitsche: Haider droht den Slowenen mit Einstellung bzw. Reduzierung der Förderungen, mit einer neuen Schuldiskussion, mit einer »geheimen Minderheitenfeststellung«, mit einer Entfernung von bestehenden zweisprachigen Ortstafeln usw.

Die Peitsche, die da drohend gegen die slowenische Minderheit geschwungen wird, soll aber mehrere Schläge ausführen: Einmal soll den Slowenen wieder das Ducken beigebracht werden; geduckt soll die Slowenenführung später wieder in den Kärntner Dreiparteien-Dialog eingebunden werden, ja, wörtlich: »eingebunden«. Zuvor aber werden sie noch mit den bekannten Knüppeln »nationalslowenische Extremisten«, »Zünder«, »Brunnenvergifter«, »Scharfmacher« für den Dialog weich geklopft. Außerdem stellt man ihnen die Rute ins Fenster: »Dialog« gibt's für sie erst wieder, wenn sie sich distanzieren haben von den slowenischen Gebietsansprüchen von 1918–1920, den Verbrechen der Partisanen, den AVNOJ-Bestimmungen Ex-Jugoslawiens allen »titokommunistischen Relikten« und, was überhaupt das Beste wäre, von allen »Scharfmachern« in den eigenen Reihen.

Die Minderheitenpolitik des

Landes hat sich in so kurzer Zeit demaskiert, dass die Minderheitenvertreter damit nicht Schritt halten konnten. Sie sind auf »Tauchstation« und warten ruhigere Zeit ab. Bis dahin sollen »vertrauensbildende Maßnahmen« ihnen wieder den Weg zum »runden Tisch« des Landeshauptmannes ebnen und eine drohende Minderheitenfeststellung – oder gar eine Kärntner Volksbefragung zu den zweisprachigen Ortstafeln – verhindern. Ob sie für diese defensive Politik belohnt werden? Und womit? Durch Einbindung in den Landeskonsens?

Oder gibt es gerade jetzt noch eine letzte Chance zur Wende in der Kärntner Minderheitenpolitik? Wenn der Landeshauptmann sagt, er wird »keinen Millimeter« nachgeben, warum sollten die Slowenenvertreter nicht auf der Stelle kehrt machen? Warum sollen sie einen Millimeter mit dem Landeshauptmann in Richtung Aushöhlung des Rechtsstaates gehen? Wenn schon der Kärntner Landeshauptmann von den österreichischen Gesetzen im Verfassungsrang und vom Höchstgericht der Republik, das von allen demokratischen Kräften als unparteiischer Wächter der Verfassung anerkannt wird, nichts hält, warum sollten ausgerechnet die Kärntner Slowenen ihm dabei den Rücken stärken? Warum sollten die Slowenen jetzt nicht zeigen, dass sie die »besseren Österreicher« sind? Wäre es jetzt nicht an der Zeit, dass sich die slowenische Minderheit zu ihrer Geschichte und zur Schutzfunktion des österreichischen Staatsvertrages offensiv bekennt – ohne Rücksichten auf die deutschnationalen Befindlichkeiten und Animositäten in Kärnten? Jetzt müsste sich zeigen, ob die Führung der Kärntner Slowenen hinter der Republik Österreich und ihren rechtstaatlichen Instanzen steht – oder ob sie weiterhin an einem »Freistaat Kärnten« mitarbeiten möchte, wo Rechtsprechung und Minderheitenschutz nach Wille und Vorstellung des regierenden Landeshauptmannes funktionieren? Vielleicht können der Bernhard (Sadovnik) und der Marjan (Sturm) einmal darüber nachdenken, was für die Volksgruppe besser ist: Das Einfrieren der Ortstafel-Entwicklung (wie es Haider als »Kompromiß« vorschlägt, sofern die Volksgruppe ihre »Heißsporne« zurückpfeift) oder der Abbruch der guten Beziehungen zu den Dialog- und Koalitionspartner Jörg (Haider) und Josef (Feldner)? Während die letzteren schon zur Genüge gezeigt haben, dass für sie »Österreichpatriotismus« nur eine Worthülse für ihre Agitation gegen Wien ist, könnten die Slowenenvertreter jetzt zeigen, dass für sie demokratische Verfassung, multikultureller Staat und Zivilgesellschaft untrennbar mit ihrem Republikverständnis und Österreichbewusstsein verknüpft sind.

Peter Gstettner

Razmišljanja

Ob najnovejši odločitvi ustavnega sodišča

Dogajanje, povezano z odločitvijo ustavnega sodišča o dvojezičnih krajevnih napisih, je pred božičem močno zaposlovalo koroška, avstrijska in celo inozemska javna občila. Zdi se mi zaskrbljujoče. Pri posameznih ljudeh, posebnih pri starejših koroških Slovencih, vzbuja strah, ki ima svoje korenine v času preganjanja koroških Slovencev in uničevanja vsega slovenskega med drugo svetovno vojno.

Krazmišljanju me je posebno vzpodbudilo zelo kratko pismo bralca Otta Riedla, št. Pavel, v *Kleine Zeitung* 24. 12. 2001 – dobesedni prevod: Ena tabla tam, ena tu. Koroška kraj namesti toliko dvojezičnih krajevnih tabel, kolikor jih obstaja na južnem Štajerskem in Kranjskem, »svojčas Avstrija«. Isto naj velja za dvojezične šole. Komur to ne ugaja, naj gre domov.

Neresnica vodilo za protislovensko propagando

Širjenje protislovenske miselnosti sta po razpadu Avstro-Ogrske omogočali koroška in avstrijska oblast, izvajalca protislovenske propagande preko 25 let pa sta v veliki meri bila KHD in KHB z dobro spleteno organizacijsko mrežo po južnokoroških vaseh.

Na novo ustanovljeni KHD 45 let vodi dokaj podobno propagando. Tudi v decembrski številki svojega periodičnega glasila se izraža tako, da vali vsakršno krivdo za morebitne nemire zaradi odločitve ustavnega sodišča na nas. Zase poudarja domovinsko zvestobo, nam podtikava privilegiranost in poslovenjenje Koroške ter napoveduje proteste. KHD-jevske pisanje mnogokrat pomeni spreminjanje zgodovinskih resnic.

Pismo bralca gospoda Riedla vsebuje miselnost protislovensko usmerjenih koroških ljudi, zavedenih po desetletja trajajoči deloma lažni protislovenski propagandi. Taki ljudje ne poznajo in nočejo poznati zgodovine slovenskega naroda, otežkočenega življenja številnih narodov v Avstro-Ogrski, vzroke njenega razpada, ponemčevalno praktiko avstrijske prve republike, izvajanje in načrte za iztrebljenje Slovencev med 1938 in 1945 ter podobno. Najprimitivnej-

ši med njimi menda zares mislijo, da smo se koroški Slovenci pred par leti priklatali čez Karavanke in delamo tu nemir.

Ravnanje mnogih politikov je neodgovorno

Žal je za koroške razmere značilno, da se nekateri koroški politični veljaki ravnaajo po prepričanju protislovensko nastrojenih ljudi. S svojim obnašanjem v javnosti vede ali nevede podpirajo lažno propagando, preprečujejo izobraževanje vedenja o koroških Slovencih in onemogočajo hitri razvoj v smeri enakopravnega in mirnega sožitja obeh narodov na Koroškem. Protislovenstvo se izrablja za osebne ali strankarske cilje.

Gospod deželni glavar Haider je eden tistih politikov, ki očitno ne vedo ne zmorejo splavati iz nemškonacionalnih voda. Ravno kar se je (pred somišljeniki?) izkazal s sledečim: sumi politika iz sosednje države vmešavanja v koroške zadeve, odločitvi ustavnega sodišča skuša dati videz napačne odločitve, s katero se neti nemir v deželi, z nobeno besedo javno ne poskuša braniti potrebe koroških Slovencev, očitno niti ne priznava njihovega zgodovinskega naselitvenega prostora, negira potrebo po dvojezičnih krajevnih napisih, zahteva skupni nastop (Koroška in njeni Slovenci?) proti odločitvi ustavnega sodišča, predlaga odločanje o postavitvi tabel po občinah, žuga z ukinitvijo vseh podpor koroškim Slovincem, nekatere obljube je pozabil, pa še kaj.

Vse kaže (poleg neupoštevanja potreb Slovencev) na taktiziranje, politično igro in uporabo nastale situacije kot pripravo na volilni boj ob razpadu koalicije na Dunaju ali pred občinskimi in deželnozborskimi volitvami na Koroškem. In to ob izrabi desetletja gojenih nemškonacionalnih čustev. Gre torej za oblast. Na čigav račun in kako, je vseeno. Saj je pred leti napovedal, da bo »stare stranke« gnal pred seboj. Mi smo se slučajno znašli na cesti. Dobrodošli pri zasledovanju političnih ciljev FPÖ? Postavlja se vprašanje, v koliko so njegove izjave tudi poskus manipulacije koroške javnosti in volilcev ter pozivanje k neposlušnosti napram državi, kar je napad na pravno državo. Nekateri predlogi koroških politikov, združenj, itd. gredo v to smer.

Vedno isto: nasprotja Dunaj–Celovec

Ostale stranke se oglašajo z Dunaja. Skupno z zveznim predsednikom Klestilom zagovarjajo razsodbo ustavnega sodišča. Popol-

noma razumljivo. Saj jim je nerodno in ščititi morajo Avstrijo pred inozemstvom. V Celovcu pa se koroška ÖVP in SPÖ treseta v mrazu in ne najdeta pravih besed. Ambroz je svojemu šefu Gusenbauerju celo poskušal prepovedati ocenjevanje koroškega položaja. Bi se rad vsedel za okroglo mizo na toplem in pustil Haiderja barantati? Nekateri iz vrst koroške ÖVP se obnašajo podobno. Vsi hočejo priti do konsenza s Slovenci. Saj je Haider le tem preko izjave v časopisu že naročil pripraviti kompromisni predlog. Kot da bi se naši skupni domovini Koroški zgodilo nekaj krivičnega. Bi naj pomagali škoditi sami sebi, ker drugače iz nemškega upora nič ne bo?

KHD-Feldner (podobno kot Haider) zahteva ugotavljanje manjšine. Pravi, da tabel ni treba in jih tudi ne bo. Manjšina da tako nazaduje, da je že tistih tabel, ki so, preveč. Od Slovencev celo zahteva, naj dokažejo, da on, Feldner, nima prav. Obnaša se prav po stari navadi.

Domovinska združenja so ustanovila »Koroško platformo«. Njen govorec je Heinz Stritzl. Pravijo, da Koroška ne sme postati kraj, kjer so možne »neprimerne zahteve« (manjšine seveda!). Prijatelj je zadevo komentiral tako: če so želje po dvojezičnih krajevnih tablah v deželi, kjer prebivata dva naroda neprimerne zahteve, potem je postopanje dežele Koroške in nemškonacionalnih združenj na Koroškem vseskozi zločinsko dejanje napram slovenski manjšini. Dejstvo je, da si nemškonacionalni krogi s platformo ustvarjajo telo, kjer KHD- in KAB-jevci ter drugi lahko sodelujejo pri kakih pomembnih srečanjih, kjer bi lahko v njihovem smislu vplivali na politične odločitve.

In kako naprej?

Mnenja sem, kot je to izrazil nedavno tudi zvezni kancler Schüssel: razsodbo ustavnega sodišča je treba izvesti, barantanja o tem si ne morem predstavljati.

Haider pa naj bi že enkrat koroškim ljudem povedal resnico, kar bi moral že zdavnaj storiti: table ne postavljamo le po trenutnem številčnem stanju manjšine, temveč upoštevamo tudi število Slovencev pred začetkom načrtnega ponemčevanja in pregona ter namenski delitvi Slovencev na Vindišarje in Slovence iz političnih potreb v podporo hitrejši asimilaciji!

Podatki iz ljudskih štetij na južnem Koroškem praviloma ne izkažejo pravo narodnostno stanje po koroških občinah, ker so bili številni komisariji različno pravični. Statistične števila pa vendar izkažejo prevladanje slovenskega jezika v večini občin na južnem Koroškem vsaj do plebiscita in kažejo na uspešno ponemčevanje in zastrahovanje Slovencev posebno po letu 1920.

Franc Kukovica

TRIBE PRIMERI LJUDSKIH ŠTETIJ PO OBČINAH

	1890		1900		1910		1923		1934	
	Nem.	Slov.	Nem.	Slov.	Nem.	Slov.	Nem.	Slov.	Nem.	Slov.
Grabštanj			343	1660	922	918	1733	107		
Bistrica v Rožu	61	1682	162	1573	715	893	555	1078	1330	431
Marija na Zilji	59	1316	140	1346	908	677	955	599	1528	184

(statistični podatki: dr. Bogo Grafenauer: Koroški Slovenci v zgodovini)

PREDSTAVITEV KNJIŽNEGA DARU SPZ

Spomin na Janka Ogrisa je živ

Letošnji knjižni dar Slovenske prosvetne zveze je v vsej svoji pestrosti in raznolikosti težiščno namenjen polpretekli in novejši zgodovini koroških Slovencev. Na eni strani je to 60-letnica pregona koroških Slovencev, s katerim so nacisti dokončno hoteli rešiti »koroško vprašanje«, na drugi pa je to oseba pokojnega Janka Ogrisa.

Zaradi krajevnosti povezanosti knjižnega daru ga je SPZ pri dveh večernih prireditvah predstavila širši javnosti. Najprej v ponedeljek, 17. decembra 2001 v KD Pliberk, v sredo, 19. decembra 2001 pa pri Miklavžu v Bilčovsu.

Zanimanje je obkrožilo bilo

Gasserja je prireditve oblepšal z izbranimi pesmimi. Knjižni dar kot celoto je občinstvu približala ravnateljica založbe Drava Helga Mračnikar. Jože Rovšek je prebral nekaj odlomkov iz zbranih spominov v Koroškem koledarju, dr. Avguštin Malle, ravnatelj Slovenskega znanstvenega inštituta pa je spregovoril o Janku Ogrisu in o zborniku, ki mu je v knjižnem daru namenjen.

Urednik Jože Rovšek je pregonu koroških Slovencev namenil glavno razpoložljivo prostora v Koroškem koledarju in pred bralcem v strnjeni obliki razprostrl usodo treh koroških Slovencev in Slovenk, Helene Igerc, Milke Kolenik in Janeza

zveze in Zadrugne zveze ter predsednik SPD »Bilka« bil na pregnanskem seznamu. Svojo pokončnost in neomahljivost ter uporni ponos je Janko Ogris pokazal še v najbolj grenkem trenutku življenja, ko je družina morala zapustiti dom: preden je moral čez prag, je še enkrat sedel za harmonij in zaigral himno »Hej Slovani«. Njena melodia je potem v pregnanskem taborišču Schwarzenbergu vsako nedeljo donela na koncu maše in tako pregnancem vlivala poguma in prepričanja, da se bojo nekega dne povrnili na svoje domove.

Osebnosti in delovanju Janka Ogrisa je v knjižnem daru SPZ namenjen poseben zbornik »Janko Ogris-Življenje in delo«.

V zborniku, ki ga je uredil dr. Avguštin Malle, ravnatelj Slovenskega znanstvenega inštituta, so zbrani referati znanstvenega simpozija o Janku Ogrisu iz leta 1999.

Temeljitemu znanstvenemu orisu njegovega življenja in delovanja, ki ga je Malle podal v zelo strnjeni obliki, so sledili prispevki navzočih. Potrdili so, da je spomin na Janka Ogrisa v Bilčovsu še kako živ in spoštljiv, da je ta osebnost v najbolj plemeniti obliki usmerjala življenjsko pot številnih Bilčovščank in Bilčovščanov in jim tako odprla vrata v svet omike in izobrazbe. Janko Ogris, splošno znan kot »Miklavžev deda«, je dejansko bil učitelj in zglede mnogim bilčovškim rodom in njegovo delo vse do danes rojeva dobre sadove.

Ta kulturno bogat večer z vsem emocionalnim nabojem, ko so se Bilčovščani in gostje spomnili enega od svojih velikih rojakov, bo navzočim nedvomno dolgo ostal v spominu.

W. F.

Snidenje pri Miklavžu v spominu na Janka Ogrisa.

Z leve: Janez Stergar, dr. Avguštin Malle, Hanzi Ogris star., Hanzi Ogris mlajši, Jože Rovšek, dr. Helga Mračnikar

presenetljivo veliko, močno zastopana pa je bila mladina.

Soprireditelji v Pliberku so bili MPZ »Podjuna«, MoPZ »Kralj Matjaž« ter SPD »Edinost«. Potomci in svojci Milke Kolenik, Helene Igerc in pa Janeza Pečnika pa so brali odlomke iz njihovih, v Koroškem koledarju objavljenih spominov.

V Bilčovsu je bila soprireditelj SPD »Bilka«. Njen moški zbor pod vodstvom Marjana

Pečnika, ki so prišli med mlinske kamne nacističnega nasilja.

Med pregnanimi je bila tudi Miklavževa družina v Bilčovsu. Oče Janko Ogris je kot zaveden in pokončen ter politično in kulturno zelo dejaven, gospodarsko pa uspešen predstavnik koroških Slovencev, seveda bil hud trn v nacistični peti. Jasno, da je bivši deželnozborski poslanec koroških Slovencev, odbornik Slovenske prosvetne

»ČEZ GORO K OČETU«

Pohod v spomin na Prežihovo družino

V nizih pohodov, namenjenih zgodovinskim dogodkom, se bolj in bolj uveljavlja prireditve, ki jo zdaj že deveto leto prirejajo planinska društva in kulturniki Koroške regije. Pohod je posvečen pisatelju Lovru Kuharju, spominja pa na težko pot pisateljeve žene Micke, ki se je na božični večer leta 1932 z dvema majhnima hčerama napotila peš čez zasnežene hribe, da bi v Celovcu srečala moža, ki je bil zaradi političnega dela pregnan iz domovine.

V črtici »Čez goro k očetu«, objavljeni v potopisu »Gospodstvo polje«, je Prežihov Voranc postavil literarni spomenik svoji ženi in hčerama. V njej opisuje, kako so tistega dne svetega večera po počitku na samotni domačiji s pomočjo ostarele gospodarja skrivaj presto-

pile državno mejo in pot nadaljevale do Železne Kaple, kamor so prispele po štirih urah naporene hoje. V Celovcu jih je čakala huda novica: le par trenutkov pred srečanjem z družino je policija zaprla očeta Voranca.

Pobudnik spominskega pohoda je bivši župan Maks Večko, ki je svojčas skupaj z Mirkom Čreslovnikom opravil ogledno turo. Leta 1993, na zadnjo soboto pred božičem, je bil prvič izveden pohod po sledih Prežihove žene Micke in njenih hčera.

22. decembra lani je bil že deveti pohod. Udeležilo se ga je dobrih tristo pohodnikov, kar je za organizatorje že skrajno številno. Udeleženci iz vse Slovenije in iz naših krajev so bili prijetno presenečeni nad posebnim vzdušjem te nočne hoje.

Pohod zahteva seveda obšir-

ne organizacijske priprave. Iz Črne do Lipolda v Koprivni pohodnike zvozi z avtobusi, od tu pa se pričinja domala štiri ure dolga nočna pešpot. Sicer ne hodijo točno po Mickinih stopinjah, a spomin je vseskozi prisoten in pohod je lepo doživeti. V veliki skupini seveda nikogar ni strah, kje in kako bo prestopil mejo, in tudi zebe nikogar ne.

Pri Čemru v Podpeci so pohodnike pričakali društveniki Zarje, kapelške žene in člani Slovenskega planinskega društva »Celovec« ter jih pristrčno pozdravili. Predvsem pa so jim postregli s pecivom in čajem. Veliko so si imeli povedati, vmes pa so v zimsko noč zadonele tudi pesmi. Na koncu Lepene so pohodnike iz Slovenije pričakali avtobusi in jih odpeljali proti domu.

M. T.

OBČNI ZBOR
KSSŠ DUNAJ

Odbor ostal nespremenjen

Klub slovenskih študentk in študentov na Dunaju je imel 14. decembra svoj redni občni zbor. Udeležba je bila zadovoljiva in razveseljivo je bilo, da sta bila navzoča tudi odposlanec slovenskega veleposlaništva in odposlanec NSKS-a. Delokrog odbora se je v letu 2001 osredotočil na organiziranje koncertov, branj in razstav mladih umetnikov. Na politični ravni je klub organiziral diskusijo o temi če so jeziki barijera za medsebojno sporazumevanje. Diskutirali so zastopnik gradiščanskih Hrvatov, Čehov, koroških Slovencev, Romov ter Židinj z Dunaja. Tudi aktualna situacija na Koroškem glede dvojezičnih tabel je bila tema občnega zbora in sklenjeno je bilo, naj klub reagira z resolucijo. To resolucijo je odbor odposlal v sodelovanju z »Initiative Minderheiten« avstrijskim medijem.

V tem letu je v klubu zelo uspešno potekal krožek slovenščine, ki se bo v letu 2002 nadaljeval, februarja je načrtovan začetek drugega začetniškega razreda. Zanimiv projekt je tudi literarni krožek, v sklopu katerega se klubašice in klubaši srečujejo v diskusiji o različnih delih in avtorjih.

Kot že leta poprej je bil zbor tudi to leto zelo aktiven in nastopal v sklopu leta jezikov v »Radiokulturhaus«-u, v dunajski mestni hiši, v parlamentu ter v študentskem domu Korotan, kjer je bil gost tudi predsednik republike Slovenije Milan Kučan. Bili so pa tudi še drugi nastopi.

Zelo aktiven je klub postal tudi na mednarodni ravni. Tako je Marko Sušnik postal član avstrijskega odbora EBLUL (evropska organizacija za manjšinske jezike) in Hugo Kristof podpredsednik MENS-a (mladina evropskih narodnih skupnosti). Finančna situacija se je rahlo poboljšala. To je povezano z vnemo blagajnika Marka Čečka, ki je z zelo profesionalnim delom začel sistematično iskati nove možne finančne vire.

Pregledniki so kritizirali samo to, da odbor deluje preveč »zakrito« in da bi bilo potrebno povečati reklamo. S tem je v prvi vrsti mišljena uporaba interneta kot reklamnega medija. Pod www.ksssd.org je klub tudi prisoten na internetu z zelo izvirno spletno stranjo.

V novi odbor so bili izvoljeni Marko Sušnik kot predsednik, ki je to funkcijo prevzel že tretjič, Marko Čeček je zopet prevzel blagajno, Gregor Plantarič je prevzel od Marjana Tomažaja, ki je zasedel z Asjo Hočevar odborniško mesto brez funkcije, tajništvo.

M. S.

SPD »DOBRAČ«

Redni občni zbor pri Prangarju v Zmoticah

V sredo, 26. 12. 2001 je društvo SPD »Dobrač« na Brnci vabilo svoje člane in prijatelje društva na redni občni zbor. Pri Prangarju se je zbralo lepo število ljudi in predsednik društva mag. Marjan Gallob je med navzočimi pozdravil razen domačih odbornikov tudi zastopnike sosednjih društev in osrednjih kulturnih organizacij.

Po imenovanju zapisnikarice (Theresia Gallob) in dveh overovateljev (prof. Milica Gallob, Vlado Posavec) so sledila poročila starega odbora:

Tajnica Theresia Gallob je v svojem poročilu o pretekli delovni dobi iz raznovrstnega delovanja posebno izpostavila gledališko dejavnost (igra »Samomorilec«, sodelovanje z gledališko skupino »Courage«, igra za pustovanje), vsakoletni spominski pohod na Dobrač, poletno športno srečanje »Olimpiade« s piknikom, kuharske tečaje za moške ter letošnji jubilejni koncert ob 95-letnici društva.

Blagajnik Hanzi Warum je lahko poročal o izenačenem finančnem položaju. Precejšnje stroške društvenega delovanja zadnjih treh let je bilo možno

pokriti s članarino in podporami domačih in javnih institucij.

Predsednik mag. Marjan Gallob je v svojem poročilu poudaril, da je v društvu prišlo do sprememb na področju igralske skupine. Tako se je del igralske skupine povezal z skupino »Courage« z Brnce, da bi širši javnosti posredoval dobre medsebojne odnose in spoštovanje med slovensko in nemško govorečimi. Da bi prišlo v prihodnje do plodnega kulturnega delovanja, bi bilo treba nagovoriti mlade slovenske družine, da navdušijo svoje otroke za kulturno delo.

Po razpravi o poročilih in razrešnici staremu odboru so sledile volitve novega odbora. Ni prišlo do nikakršnih sprememb: predsednik mag. Marjan Gallob; podpredsednica Regina Suppanz-Wutti; tajnica Theresia Gallob; namestnik tajnice Stefan Hudl; blagajnik Hanzi Warum; namestnik blagajnika Peter Krawanja.

Predstavljen je bil novi program društva za leto 2002, ki bo med drugim vseboval izlete, jezikovne tečaje, kuharski tečaj, ponovno aktiviranje gledališke dejavnosti, gostovanje otroških skupin v občini, vsakoletni piknik in zaključni ples.

Pozdrave in čestitke ob društvenem jubileju sta izrekla prof. Urban Popotnik iz Ziljske Bistrice, ter podpredsednik KKZ mag. Marjan Gallob s Pečnice.

Theresia Gallob

PRIREDITVE

PETEK, 4. 1.

ŽELEZNA KAPLA, farna dvorana – SPD Zarja
19.30 Koncert tamburaške skupine Tamika in Okteta Suha

SOBOTA, 5. 1.

CELOVEC, dom sindikatov, Bahnhofstr. 44 – SPZ
20.00 50. Slovenski ples. Igra Bigband orkester Slovenske vojske s solisti.

NEDELJA, 6. 1.

ŠENTPRIMOŽ, kulturni dom – SPD Danica
14.30 Novoletni koncert. Sodelujejo: MePZ SPD Danica, OPZ SPD Danica, Zbor »Korenine Danice«, MoPZ Foltej Hartman

PETEK, 11. 1.

ZILJSKA BISTRICA, kraj kulture pri Drumlnu
20.00 Finisaža. Potopisno predavanje Hanzija Weiss

ŠENTJAKOB, kulturni dom – Maturantje Višje šole
20.00 Maturantski ples. Za ples igrata Trio Drava in 4 Roses.

SOBOTA, 12. 1.

PLEŠERKA, pri Svetiju – SPD Zvezda
20.00 Hodiški ples. Za ples igra ansambel »Tulipan« iz Slovenije
RADIŠE, farni dom – SPD Radiše
20.00 26. Radiški ples. Igra ansambel Svetlin

NEDELJA, 13. 1.

DUNAJ, v zlati dvorani Musikvereina – KKZ
Koncert orkestra Slovenske filharmonije ob 300-letnici ustanovitve ljubljanske Academiae Philharmonicorum. Cena za prevoz in dve vstopnici: ATS 980,-; Odhod ob 11. uri iz Celovca. Prijave, tel.: 0463/516243

PONEDELJEK, 14. 1.

CELOVEC. IKUC
18.30 Mati-domovina-Bog - Cankar in politika

SOBOTA, 19. 1.

LOČE, kulturni dom – SKD Jepa-Baško jezero
19.30 Koncert in CD- predstavitev Oktet Suha. Nastopajo: Oktet Suha, Tamika, MoPZ Jepa-Baško jezero in skupina Akzent

Radijski gost

Gost v oddaji »Zajtrk s profilom« na Radiu 2 bo Gregor Krištof, učitelj plesa, fotograf in lastnik filozofske prakse. Z Barbaro Predin se bo pogovarjal o svojih izkušnjah kot učitelj plesa, fotograf krajevnih napisov, o toleranci, času ipd.

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PE 04.01. ■ 18.00 Zrcalo kulture 18.45 Poročila 19.00 Proud to be loud 20.00 BBC News 20.06 Teen Beat Attack 22.00 Rdeči Boogie/ glasbeni magazin 23.00 Sto decibelov 24.00 Soundtrack tedna: From Hell 01.00 Zrcalo kulture (pon.) 02.00 Glasba – jazz/world 05.45 Na današnji dan

SO 05.01. ■ 18.00 Campus 18.45 Poročila 19.00 Special: Abenteuer Erziehung 20.00 BBC News 20.06 Yugo-Rock 23:00 Izven zakona (pon.) 24.00 Glasba – jazz/world 05.45 Na današnji dan

NE 06.01. ■ 18.00 Nedelja drugače 18.45 Poročila 19.00 Music for the Masses / glasbeni magazin 21.00 Leidest Du? Rühl hört zu / talk radio 22.00 For Those About to Rock 24.00 Sto decibelov (pon.) 01.00 Nedelja drugače (pon.) 02.00 Glasba – jazz/world 05.45 Na današnji dan

PO 07.01. ■ 18.00 Zdrava ura: Dr. Wutti 18.45 Poročila 19.00 Ta mera/ ženski magazin 20.00 BBC News 20.06 Glasba 21.00 Take the Jazz Train 23.00 Context XXI 24.00 Forum: Gabriela Hauch 01.30 Glasba – jazz/world 05.45 Na današnji dan

TO 08.01. ■ 18.00 V pogovoru 18.45 Poročila 19.00 Kakko 20.00 BBC News 20.06 Noche Latina 21.00 Campus (pon.) 22.00 Special (pon.): Abenteuer Erziehung 23.00 Vešča 0.30 Glasba 01.00 V pogovoru (pon.) 01.45 Glasba – jazz/world 05.45 Na današnji dan

SR 09.01. ■ 18.00 Literarna kavarna 18.45 Poročila 19.00 Voz Latina 20.00 BBC News 20.06 Ruff Radio/ Hip Hop 22.00 Mad Force/ Hip Hop 24.00 Glasba – jazz/world 05.45 Na današnji dan

ČE 10.01. ■ 18.00 Po Koroškem 18.45 Poročila 19.00 Yesterday & Today 20.00 BBC News 20.06 Freak Show 21.00 Izven zakona 22.00 Ta mera (pon.) 23.00 Literarna kavarna (pon.) 24.00 Glasba – jazz/world 01.00 Po Koroškem (pon.) 01.45 Glasba – jazz/world 05.45 Na današnji dan

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE – teletext 299

PE 4. 1. ■ 18.10 Utrip kulture

SO 5. 1. ■ 18.00 Od pesmi do pesmi, ...

NE 6. 1. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! / Duhovna misel 18.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca

PO 7. 1. ■ 18.10 Kratki stik

TO 8. 1. ■ 18.00 Otroški spored

SR 9. 1. ■ 18.10 Glasbena mavrica 21.04 Večerni spored

RADIO DVA – 105,5

DNEVNI SPORED OD PONEDELJKA DO PETKA:

6.00 Dobro jutro 9.00 Sol in poper 12.07 Žurnal, nato glasba 3 krat 3 13.00 Klub Radio dva 15.00 Lepa ura 17.17 Žurnal 17.30 Naša pesem

Ob vsaki polni uri poročila ORF v nemškem jeziku, ob vsakih pol ure – poročila Radia dva v slovenščini

SO ■ 6.00 Glasba (zborovska, narodnozabavna) 7.00 Domača budilka 8.30 Otroški vrtljak 9.00 Sobotno dopoldne 12.00 glasbena 3 krat 3 13.00 Evropa v enem tednu 13.23 glasba 14.00 Slovenske popevke 15.00 Farant

NE ■ 6.00 Glasba (zborovska, narodnozabavna) 7.00 Domača budilka 8.30 Zajtrk s profilom 10.00 Zimzelene melodije 10.30 Svetopisemske zgodbe 11.00 Iz zlate dvorane 12.00 glasbena 3 krat 3 13.00 Radio dva v zrcalu 15.30 narodnozabavna in zborovska glasba 16.00 Vikend

NAŠA PESEM ■ PO 8. 1. Pred novoletnim koncertom MePZ Danica ■ TO 9. 1. Iz naših vasic: Dobro vas, Žitara vas in Šentlipš ■ SR 10. 1. Pred koncertom okteta Suha in tamburaške skupine TAMIKA

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 6. 1. ■ 13.30 ORF 2 • Imamo ga, E (Evro) kot novo pravnoveljavno plačilno sredstvo v dvanajstih državah Evropske unije. Za dejansko primerjavo cen pa ne bo šlo brez tabel in kalkulatorjev • »Vsi na ples ...!«: Jubilejni 50. Slovenski ples - družbeni in družabni dogodek slovenske narodne skupnosti na začetku novega leta 2002 • Trikaljevsko koledovanje: Pomoč pod dobro zvezdo.

PO 7. 1. ■ 3.30 ORF2 15.55 TV SLO1 (Pon.)

Vsebino slovenskega televizijskega sporeda lahko preberete tudi na ORF-teletextu, stran 299.

Internet: <http://volksgruppen.orf.at>

USPEH KOROŠKIH GLASBENIKOV

Kristijan Filipič in Janez Gregorič koncertirala v Zagrebu

Flavist Kristijan Filipič in kitarist Janez Gregorič sta 12. decembra 2001 po posredovanju podpisanega in v organizaciji ljubljanskega Društva Torkovi večeri, ki ga vodi Breda Pretnar, izvedla celovečerni koncert v Slovenskem domu v Zagrebu. Koncerti v Zagrebu so postali že tradicionalni in so stalna izmenjava med mladimi slovenskimi in hrvaškimi glasbeniki. Pred leti je s tem pričela gospa Breda Pretnar, prizadevna organizatorica tradicionalnih Torkovih večerov, ki od lani potekajo v studiu Radia Slovenija v Ljubljani, pred tem pa v prostorih Mednarodnega grafičnega centra. V okviru teh večerov so se zvrstili že malodane vsi vidnejši mladi slovenski glasbeniki.

V Zagrebu skrbi za organizacijo teh koncertov gospod Darko Šonc, predsednik Slovenskega doma. Kakor vse doslej, sta tudi ta koncert sofinancirala Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Oddelek za kulturo in raziskovanje mestne občine Ljubljana. Oba že uve-

ljavljena koroška umetnika sta izvedla preizkušen program skladb za oba instrumenta. Kristijan je solo izvedel popularni *Tango – Etude št. 6* skladatelja Astorja Piazzole, Janez pa skladbo *Pre-ludios Aiazanos* Abela Carlevara za kitaro solo. Skupno sta nato pred navdušeno zagrebško publiko zaigrala še tri skladbe in sicer *Le Montagnard op. 34* skladatelja Napoleona Coste, *Suito Buenos Aires* Maxima Diega Pujola in *Sonatinas Mexicanas* skladatelja Carla Domeniconi.

To prvo gostovanje dveh koroških Slovencev v Zagrebu je pokazalo, da imajo tudi koroški Slovenci že umetnike, ki lahko kvalitetno predstavljajo slovensko in avstrijsko glasbeno kulturo v sosednjih državah. Nedvomno je ta dosežek tudi rezultat pravilne pretekle glasbene vzgoje koroških Slovencev in slovenske Glasbene šole na Koroškem, na kateri oba mlada glasbenika tudi poučujeta.

Lovro Sodja

SLOVENSKI VESTNIK čestita

PRAZNUJEJO! Ernst Koletnik iz Čirkovč – 60. rojstni dan; Lizi Standtmann v Klopcah – 60. rojstni dan; Veronika Gril z Bistrice pri Pliberku – rojstni dan; Marija Wakounig iz Mlinč – 85. rojstni dan; Tomej Šticker iz Velike vasi – rojstni dan; Marija Weber iz Želuč – 60. rojstni dan; Albin Pegrin s Šajde – rojstni dan; Mirko Weber iz Želuč – 30. rojstni dan; Hanzl Ibounig iz Šmarjete v Rožu – 65. rojstni dan; Kristijan Zimpasser in Klopcah – 39. rojstni dan; Zofi Steiner iz Sreje – rojstni dan; Agnes Wrolich z Rut pri Šentjakobu – rojstni dan; Mici Gregom iz Šentpetra – rojstni dan; Joze Scherwitzl iz Šentpetra – 60. rojstni dan; Rudi Primik iz Šmarjete v Rožu – 70. rojstni dan; Ana Huber iz Gorič pri Škofičah – rojstni dan; Martin Kušej iz Šmihela – rojstni dan; člani društva upokojencev Pliberk: Zora Krištof, Marija Kajdiš, Ernst Koletnik, Tilka Račnik, Fanika Kajzer, Marija Prutej in Fric Hudl; Hanzl Ogris st. iz Bilčovsa – rojstni dan; dipl. trg. Franc Brežjak iz Celovca – rojstni dan; Sonja Wutte iz Celovca – rojstni dan; dr. Avgustin Malle iz Celovca – rojstni dan.

Za posredovanje imen slavljenk in slavljenec se zahvaljujemo predvsem slovenskemu oddelku ORF v Celovcu!

Čestitka

Nadja Kaki, doma iz Loga ob Vrbskem jezeru, maturantka Zvezne gimnazije za Slovence (letnik 1997), je končala študij prava na univerzi v Gradcu. Iskrene čestitke! Vsi sorodniki, posebno pa stric dr. Valentin Kaki!

Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika!

Slovenski vestnik – usmerjenost lista seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu. SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71

UREDNIKA

Sonja Wakounig (-50)
E-mail: sonja.wakounig@slo.at

Tajništvo Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba Milka Kokot (-40)
Prireditve Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

TISK

Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566

VSI

Tarviser StraBe 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

Preden se je Miklavž z letošnjega društvenega miklavževanja SPD »Valentin Polanšek« pri Kovaču na Obirskem poslovil, je navzočim povedal, da bo na poti v Korte grede obiskal še in obdaril Marjana Januša, ki je prav tisti dan obhajal 69. rojstni dan. Nihče ni slutil, da ga bomo točno dva tedna pozneje ob isti uri položili k zadnjemu počitku na koroški pokopališče.

Marjan Januš je 14. 7. 1943 kot 11-letni deček tržiške družine k sorodniku in takratnemu obiskemu župniku Ignaciju Zupanu v župnišče prišel služiti kruh. Šest let je opravljal posle pastirja, ministranta, hlapca in mežnarja. Ko so pozneje starši iz Tržiča prišli po njega, se je Marjan skrtil, ker je hotel ostati tu. Nekaj dni pred smrtjo je to in še marsikaj drugega sam pripovedoval. Po nadaljnjih treh letih kmečkega dela pri Bistričniku se je z Obirskega preselil v Korte. Dolga leta je bil hlapec na Smrtnikovih kmetiji, pred predčasno upokojitvijo pa še drvar v dveh domačih podjetjih. V veliko veselje mu je bilo vsakoletno Florijanovo petje po Kortah. Prav tako z veliko vnamo je vrsto let sodeloval pri koroških strelcih. Kljub telesno napornemu delu je bil Marjan vedno nasmejan, dobre volje in poln nalezljivega optimizma. Že ko mu je zahrbtna bolezen začela greniti življenje, iz njegovih ust ni bilo slišati tožbe, potrnosti ali obupa. Vrstile so se operacije in terapije. Domačinom se nam je zdelo, da je po vsakem kirurškem posegu njegova življenjska volja bila še močnejša in trdnjša.

Tako kot drugod so tudi pri nas na vaškem odru uprizarjali igre. Legendaren je Marjan Januš postal

v Linhartovi veseloigri »Ta vesel dan ali Matiček se ženi«, ki so jo domači igralci na začetku 60-ih let v režiji rajnega učitelja Valentina Polanška postavili na oder. Na raznih gostovanjih so gledalci na mah prepoznali »Matičkovo« izredno nadarjenost, katere se še danes marsikdo spominja. Marca 1997 so Obirčani in Korčani po daljšem premoru končno spet naštudirali komedijo »Poročil se bom s svojo ženo«. Težko je Marjan takrat

Obirčani in Korčani obžalujemo smrt Marjana Januša

Marjan Januš na proslavi 50-letnice ljudske šole na Obirskem 30. 6. 2001

Foto: Joži Hribar

prišel na uprizoritev, a prišel je! Igralka glavne vloge Regina mu je po predstavi podarila svoj šopek, kar ga je presenetilo, zradostilo in ganilo do solz.

Domačemu slovenskemu prosvetnemu društvu se je Marjan pridružil na samem začetku. Obiskoval je prireditve, se udeleževal jesenskih izletov, prijateljsko pomagal ob raznih opravilih in se srčno razveselil vsake še tako skromne društvene čestitke ob osebnih

slavjih. Eno teh bilet je dal okviriti in še danes visi v njegovi sobi stare Francelnove gostilne ...

Lik Marjana bi bil precej nepopoln, če ne bi omenili njegove navdušenosti do branja in slovenske knjige. Po večerih je prebiral knjige, ki si jih je tedensko hodil izposojati v društveno potujočo knjižnico, v domačo ljudsko šolo in seveda tudi Polanškovo osebno knjižnico z bogato izbiro pestrega čtiva. Dokler je mogel, je bral – in ljudi razveseljeval z vedrim, poštenim in priskrčnim značajem. Ker svoje družine ni imel, je bil nadvse hvaležen Francelnovim, ki so mu vrsto let nudili topel dom. Vzorno so ga oskrbovali, vedno spet spremljali v bolnico, skratka mu po lastnih besedah dajali občutek, da je »član« družine.

V krogu najbližjih je Marjan Januš zaključil življenjsko pot v petek, 14. decembra. Pogrebne svečanosti je opravil 96-letni obirski župnik Tomaž Holmar. Tudi on ga je neštetim žalnim gostom orisal kot poštenjaka, ki je vestno in zanesljivo opravljal svoje dolžnosti. Z ganljivimi žalostinkami so se od Marjana poslovili cerkveni pevci in seveda tudi Smrtnikovi bratje, ki so mu bili še posebej pri srcu. Ob izgubi preprostega, a nadvse priskrčnega človeka Obirčani in Korčani izrekamo sožalje hčerki Olgi v Liechtensteinu, bratu Jožu v Tržiču, sestri Mileni v Kanadi, bratrancu in pesniku Gustavu Janušu ter vsem ostalim sorodnikom.

Dragi Marjan, upamo, da si že srečal ostale tri Korčane, ki so za zmeraj odšli v zadnjih 4. mesecih – Točaj, Aleš Meglič in Peter Štern.

Marta Polanšek/
Joži Hribar/Joži Pasterk

ZAHVALA

Pastirsko igro je videlo veliko ljudi

Krščanska kulturna zveza se po uspešnih uprizoritvah Pastirske igre Andreja Šusterja Drabosnjaka, ki si jo je v Šentilju, Ljubljani, Mariboru in Šmihelu ogledalo okoli 3000 ljudi, zahvaljuje vsem, ki so sodelovali: igralkam in igralcem iz Šentjakoba, Bilčova, Ledinc in Kostanj, režiserju Franciju Končanu, glasbeniku Lajku Milisavljeviču, cerkvenim pevcem iz Šentilja pod vodstvom Rudija Gröblacherja, pevkam in pevcem MePZ

»Rož« pod vodstvom Lajka Milisavljeviča, kostumografiji prof. Alenki Bartl, organizatorki kostumske opreme Nadi Slatner, scenografu inž. Viktorju Molki, lektorju Toniju Stickru, izdelovalcem scene Franciju Gregorinu, Franciju, Stefanu in Petru Janežiču, Fridiju Ogrisu, Mihiju Ambrošu, Rupiju Gasserju st., Gregiju Reichmanu, Franciju Mečini, Manfredu Tolmajerju ter odgovornim za luč in tehniko Aleksandru Lomscheku in Marjanu Stickru. Zahvala velja tudi župniku Juriju Buchu, da je dal na razpolago dvorano za vaje in župniku Lovru Petričiču, ki je dal na razpolago farno cerkev v Šentilju. Zahvaljuje se tudi vsem podpornikom tega projekta.

IZ DEMOGRAFSKIH GIBANJ KOROŠKE REGIJE

Še vedno zmanjševanje prebivalstva

Med upravnimi enotami izstopa Ravne na Koroškem z največ državljanov in z največjim deležem starejšega prebivalstva – Slovenj Gradec beleži največ rojstev, medtem, ko je naravni prirastek občutno porastel v UE Radlje ob Dravi.

Zdravstveno statistični letopis za leto 2000, ki so ga pripravili na Zavodu za zdravstveno varstvo Ravne in naj bi služil načrtovalcem zdravstvenega varstva, prinaša tudi podatke o demografskem dogajanju v regiji. Na Koroškem z okrog 74.000 prebivalci (dobrih petsto žensk je več kot moških), največ državljanov prebiva v upravni enoti Ravne na Koroškem (26.514), sledijo UE Slovenj Gradec (21.614), Radlje ob Dravi (17.030) in Dravograd (8.725).

Največji delež starejših od 65 let so zabeležili v ravenski UE (13,3%) in najmanjšega v slovenjgraški (11,3%). Regijsko povprečje je bilo 12,5%, slovensko pa 14%. V zadnjih desetih letih pa se je delež starejših povečal za okoli 3%. V starostni skupini do 6 let pred-

najčijo slovenjgradčani s 7,5 % deležem najmlajših v strukturi prebivalcev, sledijo UE Dravograd (7,0 %), Radlje (6,6 %) in Ravne (6,5 %).

Tudi podatki o rojstvih potrjujejo to porazdelitev, saj se je največ otrok rodilo v UE Slovenj Gradec (10,7 na tisoč prebivalcev), najmanj pa v Mežiški dolini (9,1 otroka na tisoč prebivalcev). Podatki po občinah pa kažejo naslednji vrstni red od zgoraj navzdol: Ribnica na Pohorju (13 otrok na tisoč prebivalcev), Podvelka (11), Slovenj Gradec (10,7), Mislinja (10,5), Muta (10,3), Dravograd (10,1), Ravne (10), Radlje (9,7), Mežica (9,2), Prevalje (8,2), Vuzenica (8) in Črna (7,8). Regijsko povprečje je bilo 9,9 rojenega otroka, kar je nekaj višje od republiške natalitete z 9,2 rojenega otroka na tisoč prebivalcev.

Naravni prirastek (razlika med živorojenimi in umrlimi) v letu 2000, »je bil v regiji po več letih spet pozitiven (za 1,27 / 1000), predvsem na račun Slovenj Gradca. Prirastek se je po nekaj letih občutno povečal v Radljah, na Ravnah pa se nadaljuje neugoden trend stagnacije,« je bila ena od ugotovitev v Zdravstvenem statističnem letopisu regije, kjer dodajajo, da se je vseeno število prebivalcev znižalo. Verjetno gre za pojav odseljevanja iz regije.

S. Š.

STALNA RAZSTAVA O PREHRANJEVANJU

Črna kuhinja in kuharska knjiga

Vkletnih prostorih župnišča v Libeličah, so v nedeljo, 23. decembra, odprli stalno razstavo stare kuhinje, imenovane tudi črna kuhinja in predstavili knjigo o prehrabi in kulturi prebivalcev: Libeliška kuharica, s podnaslovom Da ne boš vočen od mize šov. Gre za projekta Koroškega Pokrajinskega muzeja Slovenj Gradec s sodelovanjem Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor, ki je vodil obnovo stare kuhinje.

Ob otvoritvi je Zavodova etnologinja Liljana Medved med drugim povedala, da je delo trajalo eno leto, domačini pa so bili v veliko pomoč. Stavba župnišča je bila zgrajena med 17. in 18. stoletjem. Skoraj kvadraten prostor stare kuhinje v kleti, z dvema kamnitima stebroma, se je v svojem jedru ohranil. Bistveni del kuhinje – visoko odprto ognjišče in samostojno krušno peč so rekonstruirali, sušilnica mesa pod stropom je potrebovala le nov leseni del, lončeno in leseno posodje, ki priča o prehranjevanju na območju Libelič, pa so prenesli iz že obstoječe etno-

loške zbirke Koroškega pokrajinskega muzeja. Sodelavka slednjega, etnologinja Brigita Rajšter in Bernarda Ravnjak s

Kmetijsko svetovalne službe Dravograd, sta predstavili nastanjanje in vsebino knjige o tradicionalni prehrani prebivalcev Libelič in okolice. Kot mentorici študijskega krožka sta s trinajstimi gospodinjami raziskovali lokalno prehrabeno kulturo. Poiskale so jedi, ki se redkeje pojavljajo in že tonejo v pozabo, in jih vse praktično skuhale. Objavile so le tipične recepte, fotografije jedi je prispeval Tomo Jeseničnik. Zanimivost knjige so še podjunske mežiški narečni izrazi, ki jim je slovarček zapisala dr. Zinka Zorko. Etnološko gradivo v kuharici: prikaz lokalnega prehranjevanja po obdobjih v prejšnjem stoletju, dnevnih obrokov ter obrokov ob praznikih in domačih običajih, ter oskrba prebivalcev z vodo, moko, pijačo in oljem, pa je delo Brigitte Rajšter, ki pripominja, da je bila tradicionalna prehrana tod preprosta. Župan Rado Krpač se je izvajalcem in domačinom zahvalil ter obljubil pomoč občine tudi v prihodnjih, tako dobro pripravljenih projektih. Številni udeleženci prireditve so lahko poizkusili dobre libeliških gospodinj, da bodo še z večjim zanimanjem prebirali in uporabljali tradicionalne kuharske recepte s tega dela Koroške.

S. Š.

Slovenska športna zveza

vabi na

smučanje, carving in snowboarding

v Bad Hofgastein od 10. do 16. februarja 2002

Udeležence bodo spet vodili izkušeni učitelji. Nastanitev v hotelu Moser v centru mesta (termalno kopališče, savna, fitness-prostori itd) Brezplačen prevoz z avtobusom do žičnice Schloßalm (10 min od hotela). Cena 7.200 šil. (523,24 €).

Prijave s predplačilom 1.000.– šil. (72,67 evrov) na osebo pod geslom »Bad Hofgastein 2002« pri Posojilnici Borovlje, konto št. 1-03.029.113, bančna številka 39102.

Srečni zmagovalci in zmagovalke Slovenskega športnega kluba »Obir«

Prvak Hanzi Smrtnik v zadnjem ovinku pred ciljem

Foto (2): Štukelj

SANKANJE – DEŽELNO PRVENSTVO ASKŌ

Toni Kogoj in Harald Sadovnik deželna prvaka

Na odlično pripravljeni naravni progi v Koprivni/Lepena je SŠK Obir izvedel na Štefanovo deželno sankaaško tekmovalno z mednarodno udeležbo. Domačini so pripravljali tekmovalno progo mesec dni – sprva so morali steptati sneg na 820 metrov dolgi stezi in nato so zvozili še nad 70.000 litrov vode na progo. Izredno nizke temperature v preteklem mesecu pa so prispevale, da je bila selektivna proga na dan tekmovanja v brezhibnem stanju.

Nad 70 tekmovalcev v različnih starostnih skupinah, med njimi močna skupina iz sosednje Slovenije,

se je pogumno spustilo po strmi in tehnično zahtevni progi.

Za celotno organizacijo je bil odgovoren Fridi Osojnik, tekmovalje pa je vodila nekdanja zvezda SŠK Obir Regina Smrtnik.

Režijo pri mikrofoni v cilju je mojstrsko opravil Miha Traunik. Ob progi so seveda bili številni navijači, trenerji in starši, ki so bodrili tekmovalce. Med gledalci je bil tudi kapelški župan Peter Haderlapp, njegov namestnik Franc J. Smrtnik in mnogi drugi.

Napeto tekmovalje se je končalo brez težjih poškodb.

Iz vrst SŠK Obir sta postala

dvojica Toni Kogoj in Harald Sadovnik deželna prvaka ASKŌ. Naslov deželnega prvaka je osvojil še Hanzi Smrtnik (turne

sanke) ter Paul Ošina in Walter Žura (dvojica). Pri dekletih je zmagala Anja Smrtnik, v skupini juniorji I pa Toni Smrtnik.

Razglasitev rezultatov in podelitev lepih nagrad je opravil v obeh deželnih jezikih v gostilni Podobnik Fridi Osojnik, ki se je tudi iskreno zahvalil vsem, ki so prispevali k uspešni izvedbi tekmovanja.

Mirko Štukelj

REZULTATI:

Šolarke: 1. Petra Dragičević (SC Podlublje) 2:21,41

Šolarji II: 1. Matic Nemc (SC Podlublje) 2:34,90

Mladinke I: 1. Nina Bucimir (SC Podlublje) 2:14,41

Moški I: 1. Luka Švab (Podlublje) 1:58,52, 2. Gašper Potočnik (Železniki) 2:06,21, 3. Michael Ortner (ASKŌ Feld a. See) 2:09,12

Mladinke II: Katharina Mörtl (ASKŌ Goriach) 2:18,22

Moški II: Miha Meglič (SD Jese-

nice) 1:48,80, 2. Mario Gortnar (Železniki) 1:57,27, 3. Luka Klinar (Jesenice) 2:30,47

Juniorke II: Mateja Kralj (SC Podlublje) 1:54,53

Juniorji I: Ervin Marn, 1:39,42, 2. Žiga Pagon 1:43,20 (oba Podlublje), 3. Sigi Truppe (Bekstani) 1:43,98, 5. Florian Miklau (SŠK Obir) 2:00,13

Juniorji II: Stefan Müller (Ferdorf) 1:41,20, 2. Harald Sadovnik (SŠK Obir) 1:44,80, 3. Martin Mayerhofer (Frantschach) 1:50,42

Splošna skupina: Christian Schatz (Frantschach) 1:36,40, 2. Borut Kralj (Podlublje) 1:36,66, 3. Andreas Ottitsch (Frantschach) 1:36,80

TURNÉ SANKE:

Mladinke I: 1. Anja Smrtnik (SŠK Obir) 2:39,26, 2. Maria Zlobl (Rangersdorf) 3:40,80

Moški II: 1. Christoph Granig (Rangersdorf) 2:13,28, 2. Matija Smrtnik, 2:29,93, 3. Matej Smrtnik, 2:37,76 (oba SŠK Obir)

Juniorke I: 1. Sabine Schwaiger

(Winklarn), 2:14,34, 2. Dana Smrtnik (Obir), 2:24,37, 3. Birgit Kaufmann (Winklarn) 2:26,68

Juniorji I: 1. Toni Smrtnik (Obir) 2:04,43, 2. Adrian Rupitsch (Rangersdorf) 2:17,79

Seniorji II: 1. Hanzi Smrtnik (Obir) 1:51,03, 2. Richard Pichler 1:59,27, 3. Herbert Salentinig 2:02,24 (oba Rangersdorf)

Splošna skupina: 1. Paul Ošina (Obir) 1:52,49, 2. Walter Žura (Šmarjeta) 1:57,67, 3. Matjaž Božič (Podlublje) 2:01,42

Dvojica: 1. Ošina Paul/Walter Žura (Obir) 1:00,07

Skakalni in nordijski center Zahomc je bil preteklo soboto v žarišču skakalnega dogajanja na Koroškem. Na odlično pripravljenih skakalnih stazah se je pomeril naraščaj iz sosednje Slovenije, Madžarske, Koroške in Štajerske. Pod vodstvom trenerja in poštvovalnega športnega delavca Francija Wiegeleta so domačini v enem mesecu pripravili izvrstne skakalne pogoje.

Ob krasnem vremenu je tradicionalno skakalno konkurenco »Memorial dr. Janko Wiegele«, ki šteje tudi k deželnemu Atomic pokalu, otvoril najmlajši (letnik 1994) na 20 metrski skakalnici. Zmagal je domačin Daniele Quaglia. Na 30 metrski skakalnici je bil Rudolf Stefaner drugi, Loris Quaglia pa tretji (oba SD Zahomc). Tudi na 50 metrski skakalnici so bili domačini uspešni: Marko Godec je bil drugi in Siegfried Mörtl tretji. V skupini šolarj oziroma mladink so bile pogumne skakalke SD Zahomc: Tanja Dra-

SKAKANJE: »MEMORIAL DR. JANKO WIEGELE«

Naraščaj je pogumno jadral po zraku

Franci Wiegele, Katrin Stefaner, Tanja Drage, Petra Mörtl, župan Josef Tschikoff in Florian Tschinderle (z leve)

ge, Kerstin Stefaner in Petra Mörtl brez konkurence.

Pri fantih je zmagal lanski deželni prvak in veliki talent, 13 letni Daniel Katzian iz Irshna (SV Beljak), ki je bil najboljši dneva in je prejel krasno

medaljo v spomin na Janko Wiegeleta. Na veliki skakalnici (75 m) se je domačin Sepp Walluschnig uvrstil na odlično tretje mesto.

Skakanje je potekalo brez hudih padcev.

Tomaž Druml je prijadral na tretje mesto

Foto: Štukelj

Razglasitev rezultatov in podelitev lepih pokalov pa je v ciljnem prostoru opravil predsednik SD Zahomc Martin Wiegele, asistiral pa sta mu župan Josef Tschikoff in njegov namestnik Florian Tschinderle. Skakanju je prisostvoval

tudi deželni športni direktor Reinhard Tellian.

Otvoritev skakalne sezone v Zahomcu je odlično uspela, meseca februarja pa bo prav tam mladinsko prvenstvo ter tekmovalje v nordijski kombinaciji.

M. Š.

REZULTATI:

Otroci I: 1. Daniele Quaglia (Zahomc) 185 točk, 2. Oliver Kathol (SG Celovec) 176,6, 3. Martin Sattlegger (SV Beljak) 173,3, 5. Marcel Zechner, 133,6, 8. David Wiegele, 122,4 (oba SD Zahomc)

Otroci/ženske: 1. Verena Brajkovic (SD Zahomc) 139,6

Beljak) 222,3, 2. Rudolf Stefaner, 216,1, 3. Loris Quaglia, 183,6, 5. Rene Pichler, 182,2 (vsi SD Zahomc)

Šolarji I: Christian Lems (SV Beljak) 221,6, 2. Michael Godec, 216,8, 3. Siegfried Mörtl, 204,1 (oba SD Zahomc)

Šolarji II: 1. Daniel Katzian (SV Beljak) 237,0, 4. Tomaž Druml (SD Zahomc), 222,1

Šolarke II: 1. Tanja Drage, 204,2,

2. Katrin Stefaner, 198,5, 3. Petra Mörtl, 174,4 (vse SD Zahomc)

Mladina/moški: 1. Christoph Steinwender (SV Beljak) 207,8, 2. Marko Godec, 198, 3. Tomaž Druml, 192,7, 5. Matija Druml, 176,8, 6. Fabian Zavadnik, 172, (vsi SD Zahomc)

Mladinke I: 1. Katrin Stefaner, 129,1, 2. Tanja Drage, 105,6,

3. Petra Mörtl, 68,6 (vse SD Zahomc)

Mladina II: 1. Stefan Knabl (SV Beljak) 213,7, 2. Philip Höher (SV Beljak) 198,5, 3. Sepp Walluschnig (SD Zahomc) 191,2

Splošna skupina: 1. Markus Knabl (SV Beljak) 196,1, 2. Florian Riefenthaler (SD Zahomc) 174,2

Športniki leta 2001

Tudi v preteklem letu je bila v Celovcu svečana počastitev najboljših športnikov in športnic Koroške. Med najboljše športnike se je spet uvrstil kolesarski as Peter »Paco« Wrolich iz Loč (516 točk). Prvo mesto je osvojil

veslač Martin Kobau pred smučarjem Fritzem Stroblom.

Pri ženskah je zmagala atletinja Stephanie Graf (1.275), druga je bila smučarka Sabina Heregger in tretja slalomistka Sabine Egger iz Štebna. Za najboljšo ekipo je bil izbran FC Kelag Koroška.

M. Š.